

T e d e n

vseživljenjskega učenja

TVU - Novičke

Št. 3/1999

TEDEN
VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA
1999

Poročilo in analiza

Andragoški center Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

SLOVENIJA - UČEČA SE DEŽELI
SLOVENIJA - UČEČA SE DEŽELI
SLOVENIJA - UČEČA SE DEŽELI
SLOVENIJA - UČEČA SE DEŽELI

TVU-Novičke so informativni bilten izvajalcev izobraževanja in učenja v Sloveniji, ki jih združuje zanimanje za projekt Teden vseživljenjskega učenja in aktivno sodelovanje v njem. Bilten je namenjen obveščanju o pripravljajlnih, temeljnih, spremljajočih in sklepnih dejavnostih Tedna, spodbujanju in koordiniranju sodelujočih ter izmenjavi njihovih izkušenj.

TVU-Novičke izdaja in ureja informacijsko središče Andragoškega centra Slovenije. Izhajajo v skladu z določili vsakoletnega načrta TVU.

Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc-Pahernik, vodja informacijskega središča, in mag. Maja Korošak, urednica

Prelom: Iztok Kham

Tisk: Tiskarna Štok

Naslov uredništva:

Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana

Telefon: 061 184 25 60

Telefaks: 061 445 881

Elektronska pošta: zvonka.pangerc@acs-saec.si

Spletna stran: <http://www.acs-saec.si/tvu.htm>

Naklada: 2800 izvodov

ISSN 1408-6571

December 1999

Tokrat si preberite:

TVU	1. Ob odprtju Tedna vseživljenjskega učenja '99	5
TVU	2. Pogled naprej: leto 2000	8
TVU	3. Poročilo Andragoškega centra Slovenije o delu za projekt 'Teden vseživljenjskega učenja 1999'	14
TVU	4. Analiza Tedna vseživljenjskega učenja 1999	28
TVU	5. Sklepne ugotovitve	49
TVU	• Priloga 1: Poročilo skupine za priznanja Andragoškega centra Slovenije za posebne dosežke pri učenju odraslih v Sloveniji za leto 1999	52
TVU	• Priloga 2: Poročilo skupine za slovesno odprtje TVU '99 .	54
TVU	• Priloga 3: Poročilo skupine za strokovne prireditve ACS v TVU '99 - Andragoški kolokvij	55
TVU	• Priloga 4: Poročilo skupine za strokovne prireditve ACS v TVU '99 - Odprti telefon	57
TVU	• Priloga 5: Poročilo o medijski promociji Tedna vseživljenjskega učenja na državni ravni	60

Tretja letošnja izdaja TVU-Novičk je namenjena zaokroženi, tokrat nekoliko obsežnejši predstavitvi dogajanj v Tednu vseživljenjskega učenja 1999 na državni in na krajevni ravni.

Na začetku podajamo uvodni nagovor dr. Zdenka Medveša, predsednika Nacionalnega odbora za TVU, ki ga je naslovil na udeležence slovesnega odprtja TVU '99, 18. oktobra 1999 v Ljubljani.

Sledi prispevek Olge Drogenk, voditeljice TVU '99, ki govori o vlogi in pomenu tega promocijskega projekta v Sloveniji, predstavlja pobudo o organiziranju Mednarodnega tedna učenja odraslih in načrte za izpeljavo TVU 2000.

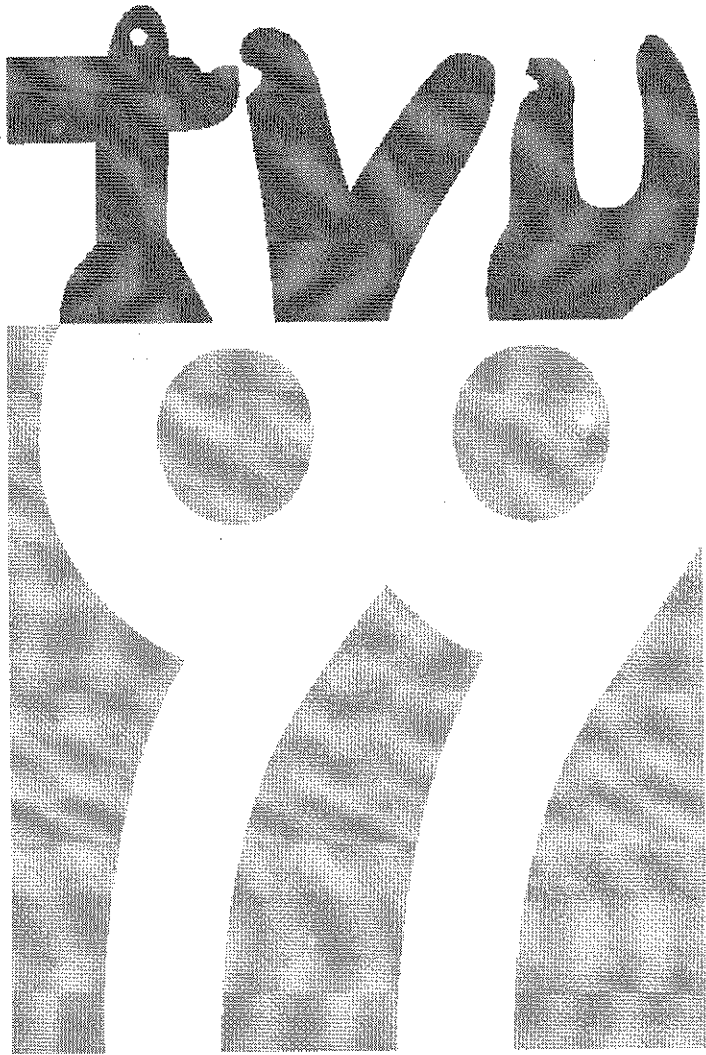
V tretjem poglavju je podano poročilo o delu Andragoškega centra Slovenije za projekt TVU '99, podkrepljeno s prilogami - poročili posameznih delovnih podskupin Andragoškega centra.

V četrtem poglavju so predstavljeni rezultati analize podatkov o izvajalcih, prireditvah, medijski podpori in drugih vidikih TVU. Rezultate smo povzeli iz anket, v katerih so izvajalci na krajevnih ravneh poročali o letošnji izpeljavi Tedna.

V sklepnih ugotovitvah so povzeti kazalci, ki dokazujejo uspešnost letošnjega Tedna, ter priporočila, ki nas zavezujejo k še kakovostnejšemu delu v prihodnje.

Bralcem želimo zanimivo in navdušujoče branje, hkrati pa vas vabimo, da (p)ostanete 'prijatelji Tedna vseživljenjskega učenja' in da se nam priključite kot izvajalci in/ali obiskovalci prireditev TVU 2000.

Uredništvo

1. Ob odprtju Tedna vseživljenjskega učenja '99

(Uvodni nagovor dr. Zdenka Medveša,
predsednika Nacionalnega odbora za TVU)

Dovolite, da najprej opravičim ministra za šolstvo in šport, ki se zaradi neodložljivih obveznosti ni mogel udeležiti današnje otvoritvene prireditve. Sporočam vam hkrati njegove čestitke organizatorju ob letošnjem bogatem programu in najboljšo želje za uspešno izvedbo Tedna vseživljenjskega učenja.

V posebno čast mi je, da smem v imenu Vlade RS kot pokrovitelja in svojem imenu pozdraviti začetek Tedna vseživljenjskega učenja. Ta teden je pisan šopek prireditev, ki se začenejo z današnjim dnem in z največjo intenzivnostjo potekajo vse naslednje dni. Njihov temeljni cilj je v našem prostoru buditi zavest, da je učenje nekaj, kar pripada bistvu človeka in človeštva.

Brez učenja ni učlovečenja, ni razvoja posameznika, ne razvoja družbe in ne razvoja človeštva. Prireditve v tem Tednu niso postavljene na kakem visokem teoretskem premisleku, niti ni njihov namen spodbujati razvoja novih teoretskih paradigem o učenju. Ta Teden je preprosto tu, in sicer zato da nas s svojimi praktičnimi zgledi prepriča v nekaj, kar vsakdo med nami v sebi dobro ve: da brez učenja ni človeškega načina življenja.

Ideja o vseživljenjskem učenju se zelo intenzivno razvija zlasti zadnjih 30 let in je plod evolucije pogledov na izobraževanje odraslih. Že ob koncu prejšnjega stoletja so obstajala razvita spoznanja o pomembnosti izobraževanja odraslih, vendar je šlo pri tem predvsem za njihovo vključevanje v procese opismenjevanja in strokovnega izobraževanja. Šele z idejo visoke ljudske šole se pojavi v zgodovini šolskih oblik neka šolska pot, ki je namenjena stalnemu intelektualnemu razvoju odraslih, njihovemu splošnemu prosvetljevanju in širjenju njihove splošne razgledanosti. Toda šele v 60. letih tega stoletja začenja ideja o izobraževanju odraslih prodirati v celotno šolsko strategijo. Menim, da je bilo najpomembnejši vzvod za to Unescovo poročilo v začetku 70. let z značilnim naslovom "Učenje za bivanje ali učenje za življenje". Nesporno je bila zasluga tega poročila v tem, da so vsi razviti nacionalni izobraževalni sistemi sprejeli izobraževanje odraslih kot svoj sestavni del. Pa ne samo to. Po tem poročilu izobraževanja odraslih ni bilo več mogoče razumeti kot neke splošne dejavnosti prosvetljevanja, niti ne kot alternativne poti in možnosti, ki jih država posamezniku ponudi za to, da popravi svoje morebitne napake v izobraževanju v mladosti, ko ga je šolski sistem zaradi neuspešnosti izločil. Unescovo poročilo prinese v izobraževalno politiko poleg vsega tega, kar je bilo tedaj že poznano, tudi novo načelo, to je načelo permanentnosti. To je prvi radikalni prelom s tradicijo, v kateri se je merila kakovost izobraževanja odraslih po merilih kakovosti izobraževanja v mladosti. Načelo permanentnosti izobraževanja pa je v ospredje postavilo drugačne cilje, cilje, ki bolj izhajajo iz potrebe odraslega po stalnem spremljanju znanja, iz potrebe po nepre-

Temeljni cilj prireditve TVU je v našem prostoru buditi zavest, da je učenje nekaj, kar pripada bistvu človeka in človeštva.

**Nova zamisel
izobraževalne
strategije, ki jo
označujemo kot
strategija vseživ-
ljenjskega učenja,
raste od 70. let.**

ganem vstopanju v svet kulture, iz potrebe po spoznavanju in obvladovanju socialnega okolja in družbenega dogajanja, skratka iz potrebe odraslega po stalnem razvoju. Izobraževalni teoretiki, praktiki in politiki so na svetovni ravni pa tudi na nacionalnih čedalje glasneje in prepričljiveje poudarjali zahteve po enakopravnem obravnavanju izobraževanja otrok, mladine in odraslih. Ta ideja o enakopravnosti je bila mnogokrat razumljena kot zahteva po bolj enakovrednem obravnavanju tudi v pogledu financiranja. Nedvomno je rezultat teh prizadevanj dejstvo, da se izobraževanje odraslih postopno začenja financirati iz javnih sredstev. Hkrati pa je očitno, da nobena družba ne more zbrati javnih sredstev v takšnem obsegu, da bi se lahko ideja o permanentnosti uresničila v vseh svojih razsežnostih. In nedvomno je postajalo jasno, da bo treba tradicionalno delitev izobraževanja na otroke, mladino in odrasle preseči v nekih drugih kvalitetah, in ne v finančni.

Na podlagi stremjenja, da se preseže tradicionalen pogled na pomen, ki naj bi ga imela vzgoja in izobraževanje med različnimi generacijami, od 70. let raste nova zamisel izobraževalne strategije, ki jo označujemo kot strategijo vseživljenjskega učenja.

Pri tem ne gre za kakšno veliko teorijo. Gre le za logično izpeljavo nazora, da pomena učenja za razvoj posameznika ni mogoče omejevati na starostno obdobje. Mogoče gre celo za več. Mogoče se v strategiji vseživljenjskosti učenja skriva ne le globoka kritika tradicionalnega povečevanja pomena vzgoje in izobraževanja v otroštvu in mladosti, temveč tudi kritika povečevanja formalne vrednosti izobraževanja sploh. Nesporno so sicer danes še povsem žive temeljne izobraževalne vrednote razsvetljenstva, ki so se temeljile na konceptu formalnega izobraževanja, ki vodi do formalnih stopenj izobrazbe. To je bil ne nazadnje rezultat tega, da se je kot organizatorica šolstva dokončno uveljavila država in zahtevala, da se je izobraževanje pravno uredilo v sistemu javno priznanih šolskih poti in stopenj. Toda danes je že jasno mogoče govoriti o tem, da ima formalno reguliran izobraževalni sistem svoje meje.

**Danes je mogoče že
jasno govoriti o
tem, da ima formal-
no reguliran
izobraževalni
sistem svoje meje.**

Pri tem ne gre samo za to, da pravna ureditev sistema lahko omejuje posameznike na vseh ravneh: s selekcijo pri vključevanju v izobraževanje ali pri napredovanju. Še večje omejitve postavlja toga programska zgradba formalnega izobraževalnega sistema ter njegova neprilagodljivost novim zahtevam in potrebam. Tisto, kar formalni izobraževalni sistem ponuja tudi v najbolj fleksibilni obliki, ne zadošča ne posamezniku ne družbi za vse življenje. Morda formalni izobraževalni sistem res omogoča pridobiti obsežen standard splošne izobrazbe, morda si v njem posameznik res lahko pridobi formalno izobrazbo in znanje za opravljanje katerega koli dela od najmanj zahtevnih poklicev do akademske strokovne in znanstvene zahtevnosti. Življenje pa je bogatejše od vsega tega in znanje v njem ni samo moč, kot včasih radi rečemo, temveč predvsem vrednota.

V tem pogledu pa formalni izobraževalni sistem lahko zbuja tudi napačne predstave o pomenu in vrednosti znanja, zlasti še, če posamezniku ustvarja

vtis, da si v njem lahko pridobi znanje v dokončni obliki. Znanje, ki ga doživljamo kot vrednoto, pa se vselej kaže v svoji lastni nedokončnosti ali nedokončanosti. Če uporabim Sokratovo misel, kako "vem, da nič ne vem", pa se mi ta nedokončanost znanja nikoli ne kaže kot njegova nepopolnost, temveč kot stalen izziv, da vanj kar naprej vstopam.

Prav v tem stalnem vstopanju v svet znanja je smisel strategije vseživljenjskosti učenja. Zato trdim, da je ta strategija promovirala učenje kot način življenja. Zaradi tega jo imam za eno od najbolj pristnih oblik obnavljanja vsega tistega, kar je zgodovina izobraževanja razumevala s klasičnim vzgojnim in izobrazbenim idealom, po katerem je znanje predvsem vrednota in nikoli zgolj sredstvo ali moč. Tako se na neki način oživlja čitalniški čas preteklega stoletja, seveda na ravni, ki ustreza moderni dobi in sodobnemu človeku, torej na ravni, ki je drugačna ne le v tehnološkem temveč tudi v vsebinskem pomenu. Le v tem kontekstu oživljanja klasičnih idealov izobraževanja je mogoče razumeti, da se je ideja vseživljenjskega učenja tako hitro spremenila v gibanje, ki je v kratkem času pravzaprav bliskovito osvojilo svet in pri tem skoraj preraslo tudi tisto, kar je dolga leta simboliziralo načelo permanentnosti izobraževanja. To je mogoče razumeti le, če se zavedamo, da se je to gibanje konstituiralo kot nasprotje pragmatičnega koncepta formalnega izobraževanja, iz katerega je na svojstven način zrasklo tudi načelo permanentnosti. Sistem formalnega izobraževanja je zasičen in omejevan s strukturami, ki posamezniku ob prodiranju v znanje nikoli ne dajejo tistega doživetja svobode, kot si ga lahko pridobi znotraj filozofije vseživljenjskega učenja.

Vsa ta izhodišča podpira tudi organizacija Tedna vseživljenjskega učenja v Sloveniji. Nekaj bežnih podatkov kaže, da v štirih letih od prve organizirane prireditve skokovito naraščajo vsi podatki, ki predstavljajo kvantitativne razsežnosti tega tedna v Sloveniji. Tako je na primer bilo leta 1996 54 prijav za organizacijo prireditev, letos jih je prek 300. Pred štirimi leti je skozi ves teden potekalo 450 prireditev, letos jih bo potekalo prek 1900, prvo leto je prireditve obiskalo okoli 10.000, lani pa okoli 30.000 udeležencev. Koliko jih bo letos? Žal celoten slovenski prostor s prireditvami ni enakomerno pokrit. Največ jih je v Ljubljani in po zaslugi delovnih zanesenjakov takoj po tem na Koroškem.

Na koncu naj omenim še eno sporočilo. Na zadnji seji nacionalnega odbora smo se začeli pripravljati že na Teden vseživljenjskega učenja v letu 2000. To naj bi bilo leto, ko naj bi se uresničila pobuda, da se Teden učenja odraslih organizira kot svetovni teden. To ne pomeni, da bi ga organizirali v istem tednu po vsej zemeljski obli, temveč to, da bi ga organizirali v vsaki državi. Za takšnimi manifestacijami pa se skriva veliko več kot zgolj ideja učenja zaradi koristi posameznika. Gre za zamisel, po kateri bi ideja o Tednu vseživljenjskega učenja prerasla v svetovno gibanje, na katero bi se lahko navezale ne le zamisli o pomenu učenja za ohranjanje posameznikove intelektualne moči in delovne sposobnosti, o njegovem pomenu pri vstopanju v umetnost, kulturo, državljansko aktivnost, zgodovino, filozofijo in učenje tujih jezikov, temveč bi ta teden dobil tudi neko skupno vrednostno oziroma vsebinsko usmeritev.

Življenje je bogatejše: znanje ni samo moč temveč predvsem vrednota.

Z zamisljivo Mednarodnega tedna učenja odraslih bi ta prireditev dobila tudi neko skupno vrednostno oziroma vsebinsko usmeritev.

Teden vseživljenjskega učenja naj bi postal tudi prireditev za uresničevanje svetovnih vrednot. Z različnimi oblikami učenja naj bi prispeval k širjenju idej o razvijanju demokracije, ohranjanju miru, zdravega in varnega okolja ter k mnogim drugim vrednotam, ob katerih bi človeštvo edino lahko imelo možnost kakovostnega preživetja. Tako se s TVU vzgoja in izobraževanje lahko vključujeta v soustvarjanje pogojev za razvoj človeštva in s tem postaja učenje pot za krepitev sožitja v človeškem mikro- in makrokozmosu.

Dovolite mi, da na koncu tudi jaz zaželim vsem organizatorjem prireditev in dogodkov v tem Tednu čimveč uspeha, udeležencem v teh dogodkih in na prireditvah pa čimveč novih spoznanj, aktivnega sodelovanja in tudi novih poznanstev, ki bodo podlaga, da se bo ideja vseživljenjskega učenja uspešno širila s svojimi temeljnimi sporočili.

Dr. Zdenko Medveš, Ministrstvo za šolstvo in šport

2. Pogled naprej: leto 2000

2.1 Čemu TVU v Sloveniji

Z organizacijo TVU želimo spodbuditi učenje, ki poteka v vseh človekovih obdobjih z različnimi vsebinami in po različnih poteh. Številni dogodki po vseh Sloveniji opozarjajo na pomen učenja tako posameznike kot tiste, ki imajo položaj in moč za ustvarjanje učečega se okolja v družini, v lokalni skupnosti, v podjetju in v državi.

V dokumentih mednarodnih organizacij (OECD, EU, UNESCO) ima vseživljenjsko učenje ključno vlogo...

V dokumentih mednarodnih organizacij (OECD, EU, UNESCO) ima vseživljenjsko učenje ključno vlogo pri razvoju posameznika in obvladovanju lastne usode, pri socialnem povezovanju in preprečevanju socialne izključenosti posameznih skupin prebivalcev ter pri povečevanju gospodarske neodvisnosti in učinkovitosti.

Države v Evropi in v svetu na različne načine uveljavljajo in promovirajo strategijo vseživljenjskega učenja. Številne med njimi so sprejele strategije, v katerih opredeljujejo zavezanost nacionalnih izobraževalnih politik uveljavljanju strategije učenja vseh ljudi za vse vloge, ki jih opravljamo v različnih življenjskih obdobjih. Strategije vključujejo dve področji, in sicer:

- razvito predšolsko izobraževanje in izobraževanje mladine, ki daje temelje za učenje v vseh obdobjih in okoliščinah,
- razvito nadaljevalno izobraževanje/izobraževanje odraslih za dejavno življenje in delo.

Po mnenju ministrov OECD (Sporočilo za javnost, Pariz, 1996) je za večino držav značilno, da so med največjimi ovirami za uresničevanje strategije vseživljenjskega učenja prav primanjkljaji na področju predšolske vzgoje in na področju izobraževanja odraslih.

V strategiji država in socialni partnerji dobivajo novo vlogo. Vsi partnerji priznavajo medsebojno odgovornost za oblikovanje spodbud za zagotavljanje dostopnosti učenja vsem moškim in ženskam (Hamburška deklaracija, Confitea, Hamburg, 1997, 28. točka), enakopravnosti, ustvarjanje potrebne finančne, administrativne in upravne podpore, za razvijanje mehanizmov za med-sektorske povezave in ustvarjanje partnerstva med vsemi sektorji izobraževanja.

Ena od aktivnosti za promocijo strategije vseživljenjskega učenja in odpravljanje primanjkljajev na področju izobraževanja odraslih, ki so skupne številnim državam, je organizacija in izpeljava Tedna učenja odraslih.

2.2 Teden učenja odraslih v drugih državah, Teden vseživljenjskega učenja pri nas

Odločitev držav, ki praznujejo Teden učenja odraslih, je prav gotovo povezana s ciljem, da bi v strategiji okrepili "drugo področje", to je izobraževanje odraslih. Predlagatelji in izvajalci Tedna učenja odraslih so tudi prepričani, da s prireditvijo pomembno vplivajo na ozaveščanje najširše javnosti in tudi tistih, ki so prvi poklicani za razvoj izobraževanja odraslih.

Pri nas praznujemo Teden vseživljenjskega učenja. Že iz naslova je vidna temeljna razlika med slovensko prireditvijo in tistimi, ki jih organizirajo druge države. V 18 drugih državah, ki so ga doslej organizirale, je teden namenjen promociji učenja odraslih; v mnogih nerazvitih državah je pravzaprav namenjen promociji opismenjevanja odraslih. Države s tako zasnovanim Tednom učenja postavljajo v ospredje cilje učenja, ki izhajajo iz potreb odraslega, iz potreb po spoznavanju in obvladovanju socialnega okolja in družbenega dogajanja.

Slovenski TVU pa dosledno promovira učenje v vseh človekovih obdobjih, torej "enakopravno" predstavlja učenje otrok, mladine in odraslih. V našem TVU v začetku predstavljena načela strategije vseživljenjskosti učenja oživijo v tisoč in več dogodkih (predstavitvah izobraževalnih priložnostih, aktivnih oblikah učenja, informacijsko-svetovalnih aktivnostih, slovesnih, družabnih in kulturnih dogodkih) ter v odmevnem medijskem spremljanju na krajevni ravni; pokažejo na učenje v vseh življenjskih obdobjih z zelo različnimi vsebinami.

Z organizacijo TVU Andragoški center Slovenije, pod pokroviteljstvom Vlade RS in vodstvom Nacionalnega odbora TVU, spodbuja:

- učenje, ki ga potrebuje posameznik za razvijanje in priznavanje številnih razsežnosti svoje osebnosti – telesne, intelektualne, čustvene in duhovne. Dobro in nujno je, da izobraževalna politika in praksa namenjata enako pozornost obojemu: tako učenju kot sredstvu za večjo ekonomsko učinkovitost in večjo mobilnost na trgu delovne sile kot tudi učenju kot vrednoti; torej učenju, ki razvija tudi druge posameznikove vloge in potrebe. Tako slednje ne bo več izključna domena posameznika ali njegove družine. TVU naj bi prispeval tudi

Iz naslova je vidna temeljna razlika med slovensko prireditvijo in tistimi, ki jih organizirajo druge države.

Razvijanje priložnosti za učenje in spodbujanje potreb po učenju vseh ljudi za lokalni razvoj je v razvitem svetu odgovornost lokalnih skupnosti.

Cilji izobraževanja mladine in odraslih, če gledamo na učenje kot na vseživljenjski proces, so enaki.

k uveljavljanju splošnega, neformalnega izobraževanja za osebno rast in kvaliteto življenja v lokalnem okolju, da bi tako preusmeril naravnost, v kateri se tovrstni izobraževalni programi spreminjajo v programe za povečevanje dostopnosti do zaposlitve in poklicnega izobraževanja.

- učenje vseh ljudi - od najmlajših do najstarejših; to je učenje in izobraževanje, ki organizacijsko in vsebinsko prežema vse življenje. Danes nihče ne pričakuje, da si bo v začetnem (šolskem) izobraževanju, pa naj traja osem, devet ali trinajst let, nabral dovolj znanja in osvojil spretnosti za vse življenje. Začetno izobraževanje pa je tisto, ki daje temeljna znanja in spretnosti za učenje vse življenje.
- spoznavanje različnosti poti, priložnosti in okoliščin, v katerih se lahko učijo vsi ljudje, in različnih virov za učenje; to je še posebej pomembno zato, ker možnosti, da lahko poteka pravo učenje in izobraževanje tudi zunaj šolskih klopi, še vedno premalo pomenijo; tudi izobraževalna politika še vedno prednostno ureja izobraževanje mladine.
- odgovornost lokalnih skupnosti za razvijanje spodbudnega okolja za učenje vseh ljudi. V strategiji vseživljenjskosti učenja so lokalne skupnosti tisto okolje, ki lahko poleg družine najbolje odstranjuje ovire za vključevanje vseh ljudi v izobraževanje; to je okolje, ki lahko omogoča posamezniku, ne glede na to, kje dela, kakšen je njegov socialni položaj, priložnosti za učenje. Razvijanje priložnosti za učenje in spodbujanje potreb po učenju vseh ljudi za lokalni razvoj in večjo kvaliteto življenja je v razvitem svetu praviloma odgovornost lokalnih skupnosti, tudi finančna. S TVU želimo spodbuditi naše lokalne oblasti, da bi tudi same prisluhnille tovrstnim potrebam prebivalstva in uvrstile izobraževanje odraslih med svoje prednostne naloge in pripravile letne načrte izobraževanja odraslih.
- razvijanje vseh sestavin strategije vseživljenjskosti učenja: večrazsežnost učenja, učenje v vseh obdobjih življenja, učenje v različnih okoljih in z različnimi viri in vsebinami. Strategija presega tradicionalno razlikovanje med začetnim in nadaljevalnim izobraževanjem, saj so cilji izobraževanja mladine in odraslih, če gledamo na učenje kot vseživljenjski proces, enaki: usposabljanje posameznikov, družin in skupnosti, da bodo nadzorovali in upravljali svojo usodo in družbo ter da bodo kos izzivom, ki so pred njimi. Teh ciljev ne bomo zadovoljevali tako, da bi dalj časa preživel v šolah ali se učili na delovnem mestu. Učiti se moramo in se lahko v različnih okoljih, na različne načine, z različnimi vsebinami. Pravzaprav so se ljudje učili vse življenje že od nekdaj, vendar se zdaj odgovornost za uveljavljanje vsebinske in časovne večrazsežnosti prenaša iz prevladujoče osebne sfere še na druge socialne partnerje - lokalne oblasti, sindikate, delodajalce in na državne oblasti.

2.3 Mednarodni teden učenja odraslih

V Hamburški deklaraciji o učenju odraslih in Akcijskem načrtu za prihodnost, ki ju je sprejela Peta mednarodna konferenca Unesca o izobraževanju odraslih leta 1997, je med aktivnostmi, s katerimi naj bi države, članice Unesca,

izboljševale možnosti in kakovost učenja odraslih v kontekstu vseživljenjskega učenja, načrtovan tudi razvoj Tedna učenja odraslih v sklopu Organizacije združenih narodov.

V Manili je v oktobru 1999 potekala Unescova delavnica, namenjena oblikovanju priporočila za Mednarodni teden učenja odraslih 2000 za obravnavo in sprejem na generalni konferenci Unesca. V imenu Unescovega Inštituta za izobraževanje v Hamburgu je na konferenci sodelovala tudi sodelavka Andragoškega centra Slovenije. V Manili so se delegati strinjali, da je pri določanju vsebine in časa praznovanja Tedna treba spoštovati tradicijo in raznolikost posameznih dežel in njihovih konceptov

To pomeni, da bodo države same določale, kdaj bodo izpeljale svoj Teden. Dogovorjeno pa je bilo, da bodo posamezne države prek svojih delegatov podprle zamisel na generalni konferenci. Prav tako je bilo dogovorjeno, da se bodo vse države, ki bodo organizirale svoj Teden, 8. septembra povezale prek sodobnih medijev in v "živo" izmenjale izkušnje, poročale o pripravah in izpeljavah dogodka.

Na 30. zasedanju generalne konference Unesca (Pariz, november 1999) so slovenski delegati podprli dogovore iz Manile in tako prispevali k sklepu generalne skupščine, da bo v letu 2000 organiziran Mednarodni teden učenja odraslih pod okriljem Organizacije združenih narodov.

Mednarodni teden bo stekel z odprtjem svetovne razstave EXPO 2000 v Hannoveru, 8. septembra popoldne, in z velikim koncertom zvečer.

Dogodek bodo spremljale tudi strokovne razprave. Od 8. do 10. septembra bodo v 10 razpravah govorili o temi: Snujemo učeče se družbe - znanje, informacije, človekov razvoj.

Pri izpeljavi Mednarodnega tedna učenja odraslih bodo upoštevali tradicijo in raznolikost posameznih dežel.

Mednarodni teden se bo začel na svetovni razstavi EXPO 2000 v Hannoveru.

2.4 Priprave na TVU 2000 v Andragoškem centru Slovenije

Teden vseživljenjskega učenja 2000 bomo praznovali od 16. do 22. oktobra. Na ta dogodek se v ACS že pol leta pripravljamo, saj bomo hkrati praznovali oboje:

- prvo leto TVU pod okriljem OZN in
- peto leto TVU pod okriljem Andragoškega centra Slovenije.

Mednarodno razsežnost TVU 2000 bomo zaznamovali na dva načina: z otvoritveno slovesnostjo in z andragoškim kolokvijem.

Na odprtje TVU v Sloveniji bomo povabili predstavnike iz različnih evropskih držav in tako bomo v mednarodnem merilu promovirali naše dosežke pri izpeljavi TVU in dosežke pri uveljavljanju strategije vseživljenjskosti učenja v praksi. Upamo, da bomo imeli priložnost s tujci obiskati izbrane prireditve TVU na krajevni ravni. Prav tako bomo spodbudili organizatorje, da bodo okrepili čezmejno sodelovanje pri pripravi in izpeljavi TVU na krajevni ravni.

Andragoški kolokvij v času TVU bo v mednarodni zasedbi namenjen vprašanjem, dilemam in posledicam različnih ravni pismenosti odraslih prebivalcev,

**Mednarodni
andragoški kolokvij
v organizaciji ACS
bo namenjen
vprašanjem,
dilemam in posledicam
različnih ravni
pismenosti odraslih
prebivalcev.**

tako kot bodo pokazali rezultati mednarodne raziskave o pismenosti, v kateri je v letu 1998/99 sodelovala tudi Slovenija. S povabljenimi strokovnjaki iz tujine bomo obravnavali, v kolikšni meri različne ravni pismenosti oziroma temeljne izobrazbenosti in usposobljenosti odraslih omogočajo, spodbujajo ali pa preprečujejo odraslim, da bi izrabili priložnosti za učenje v vsakdanjem življenju, na delovnem mestu in v lokalnem okolju.

Peto obletnico TVU pod okriljem ACS bomo zaznamovali z naslednjimi poudarki:

1.

Večja sporočilnost o učenju kot vseživljenjskem procesu in učenju za intelektualno, osebno in čustveno rast. V ozadju je zamisel Karla Ozvalda (1837 - 1946) o tem, da nas vzgajata vsa kultura in vse življenje, ne le šola, ter da je prava izobrazba izobrazba duše (sodobni izraz čustvena inteligenca).

Večja sporočilnost zahteva vsebinske in organizacijske spremembe pri pripravi, izpeljavi in evalvaciji prireditve tako v ACS, kot koordinatorski prireditvi, kot tudi pri izvajalcih na krajevni ravni. Izvajalce na krajevni ravni želimo povezati prek regijskih koordinatorskih prirediteljcev za prireditve TVU v lokalnih skupnostih in zagotoviti vire za sofinanciranje njihovega dela.

Pripravljamo novo celostno grafično podobo, z novim plakatom, ki bo odseval učenje kot veselje, sredstvo, pravico in skupno odgovornost. (Unesco, Deklaracija, točka 28) Že v letošnjem letu smo izpeljali interni natečaj za novo celostno grafično podobo; v ACS je prispelo 8 predlogov. Komisija za oceno predlogov je podelila tri enakovredne nagrade. Ker nobeden od predlogov ni ustrezal zamisli Tedna vseživljenjskega učenja v celoti, bomo z avtorji v letu 2000 nadaljevali dogovore o sodelovanju pri oblikovanju nove grafične podobe.

V sodelovanju z Zavodom Republike Slovenije za šolstvo in Univerzo za III. življenjsko obdobje smo izpeljali natečaj za likovna dela na temo Učenje in rast. Najboljše izdelke smo uporabili za stenski koledar TVU 2000, s katerim bomo promovirali TVU tudi v mednarodnem prostoru. Razstavili smo jih tudi ob srečanju izvajalcev TVU decembra 1999 in to razstavo bomo ponovili tudi v letu 2000.

V začetku leta 2000 bomo izdali predstavitevno knjižico TVU 1996-1999, s katero bomo promovirali oboje: ACS kot koordinatorski prireditelj in izvajalce prirediteljcev TVU na terenu. Knjižico bomo izdali še v angleškem jeziku in tako naše skupno delo predstavljali tudi v svetu.

2.

Ozaveščanje o spremenjeni vlogi vlade, njenih resorjev in socialnih partnerjev v strategiji vseživljenjskega učenja in uveljavljanju načel iz strategije vseživljenjskega učenja o skupni odgovornosti za uresničevanje gesla *Slovenija, učeča se dežela*.

- Doslej je Vlada RS prevzela vlogo pokroviteljice prireditve tako, da je vsako leto obravnavala poročilo in sprejela načrt dela za TVU ter pozvala

vsa ministrstva, naj aktivno sodelujejo pri organizaciji prireditve; sektor za izobraževanje odraslih pri ministrstvu za šolstvo in šport pa je prevzel finančne obveznosti za projekt TVU v ACS. Pregled prireditev po dejavnostih pa odseva bogastvo priložnosti za učenje na vseh drugih področjih, npr. kulturi, zdravstvu, zaposlovanju, izobraževanju in učenju najmlajših in mladih. V prihodnje želimo spodbuditi tudi druge resorje v Vladi in v Ministrstvu za šolstvo in šport k bolj aktivni vlogi pri pripravi in izpeljavi TVU za njihovo področje. Še več napredka pričakujemo pri aktiviranju lokalnih skupnosti (okrog 30 občin je doslej že prevzelo vlogo pokrovitelja ali koordinatorja). Povsem na začetku pa smo pri drugih socialnih partnerjih, sindikatih in delodajalcih; samo nekaj redkih izjem najdemo in upamo, da nam jih bo uspelo pridobiti za sodelovanje v naslednjem letu.

- Težišče naših prizadevanj v letu 2000 bo namenjeno prav temu, da bi Vlada svojo moralno podporo promociji učenja kot pravici vsakega državljanca tudi materializirala: to pomeni, da se bo načelo o učenju vsakega državljanca v različnih okoljih, ne samo v šolah, odrazilo tudi pri organizaciji in izpeljavi TVU na državni in krajevni ravni. Vlada ima veliko možnosti, da spodbudi lokalne skupnosti, posamezne resorje in socialne partnerje, da tudi sami nekaj vložijo v pripravo in izpeljavo TVU na nacionalni in krajevni ravni: to je lahko denar, pomoč pri organizaciji prireditev, pri pripravi promocijskih gradiv, pri medijski podpori, pri zagotavljanju prostorov za prireditve, pri promociji organizatorjev prireditev na lastnem območju in še kaj.

3.

Večja medijska promocija

- Z bolj poglobljenim sodelovanjem izvajalcev TVU in medijev želimo okrepiti obe vlogi, ki ju imajo mediji pri uresničevanju strategije vseživljenjskosti učenja: nastopajo namreč kot izjemno pomemben vir učenja za vse ljudi, hkrati pa omogočajo razširjanje primerov dobre prakse v učenju in izobraževanju, ozaveščajo posameznike, lokalne in državne oblasti o pomenu in vrednotenju znanja za razvoj.
- Mediji imajo tudi dovolj moči, da bi lahko vplivali na večji obseg, večjo kakovost prireditev in bolj množično udeležbo na državnih in lokalnih prireditvah TVU.

Mediji ozaveščajo posameznike, lokalne in državne oblasti o pomenu in vrednotenju znanja za razvoj.

2.5 Sklepne misli

V našem TVU izhajamo, tako kot pri vseh drugih razvojno-aplikativnih projektih v ACS, iz učenja kot vseživljenjskega procesa. S prireditvami na terenu nam je uspelo pokazati, da se udejanja že kar nekaj načel strategije vseživljenjskosti učenja – načelo večrazsežnosti, vseživljenjskosti, raznolikosti poti, načinov in virov učenja. Ta načela v našem TVU oživijo v več tisoč dogodkih:

- predstavitev izobraževalnih priložnosti,
- aktivnih oblikah učenja,

- informacijsko-svetovalnih aktivnostih,
- slavnostnih družabnih in kulturnih dogodkih in
- odmevnem medijskem spremljanju na krajevni ravni; v tem Tednu smo pričr izjemnemu sodelovanju lokalnih medijev pri promociji učenja in ljudi, ki žrtvujejo veliko svojega prostega časa za učenje sebe in drugih; ob tej priložnosti se jim zahvaljujemo v imenu organizatorjev dogodkov na krajevni ravni.

Prireditve pokažejo na učenje v vseh življenjskih obdobjih, za različne vloge in z vsemi vsebinami, ki omogočajo priznavanje in razvijanje številnih razsežnosti osebnosti otroka, mladostnika in odraslega; pokažejo na sestop iz načel v strategiji vseživljenjskosti učenja v prakso; to je odličnost slovenskega TVU, za katero žanjemo v svetu velika priznanja. Verjamemo, da bo za zgled številnim drugim državam, ki so začele s pripravami na TVU za leto 2000.

Temeljna načela strategije vseživljenjskega učenja ob koncu predstavljamo z mislimi slovenskega pedagoga, Karla Ozvalda, zapisanimi daljnega leta 1927:

"Vzgoje ne smemo enačiti le s preišljenim učinkovanjem odraslega na otroka v njegovi šolski dobi."

"Vzgoje ne smemo enačiti le s preišljenim učinkovanjem odraslega na otroka v njegovi šolski dobi. Šolsko izobraževanje je le priprava na poznejšo samovzgojo in lastno izobraževanje, ki se začenjata po končani šoli in trajata vse do konca življenja." /.../ Glede izobraževalnih vsebin pa opozarja, da ni "dovolj, da samo kaj znamo in zmoremo v svojem delovnem življenju, v svojem "vnanjem poklicu" trgovca, uradnika, zdravnika, ampak moramo razvijati tudi svoj "notranji poklic", sebe kot človeka, da nisi samo nekaj stroj za opravljanje poklicnih interesov, ampak da imaš tudi svoj trdno utemeljeni način za ocenjevanje sveta in življenja, da ti je lastna razsodnost, da razlikuješ bistveno od nebistvenega in da si prežet s čutom odgovornosti za življenje v skupnosti. Izpopolnjevanje samega sebe uspeva le na ta način, da si član skupnosti in da se v njej osebno udeješ."

Olga Drofenik, ACS

3. POROČILO ANDRAGOŠKEGA CENTRA SLOVENIJE O DELU ZA PROJEKT 'TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 1999'

3.1 Uvod

Teden vseživljenjskega učenja je po prvih treh izpeljavah v letih 1996-1998 postal skupna stalnica organizacij in posameznikov, ki se uveljavljajo na področju izobraževanja in učenja - bodisi tako da bogatijo znanje drugih bodisi da se v učenje vključujejo sami. Projekt pomembno prispeva k uveljavljanju koncepta in prakse vseživljenjskega učenja v naši družbi, zato mu Vlada Slovenije vsako leto znova pripisuje nacionalni pomen. Spodbudni podatki o neneh-

no naraščajočem številu izvajalcev in prireditev vse sodelujoče utrjujejo v prepričanju, da naj Teden ostane vsakoletna prireditev in stalen projekt, ki poma-ga pri uresničevanju slogana: *Slovenija, učeča se dežela*. Tudi podrobnejše analize dozrajšjih Tednov vseživljenjskega učenja kažejo, da institucije in posamezniki, občinske oblasti in država takšno obliko promocije učenja in izobraževanja podpirajo in si je želijo tudi v prihodnje.

Teden vseživljenjskega učenja 1999 (v nadaljevanju TVU '99 ali Teden) je letos potekal od 18. do 24. oktobra. Prireditev je kot že vsa leta do zdaj koordiniral Andragoški center Slovenije v sodelovanju z Nacionalnim odborom za TVU, organiziranim pri Ministrstvu za šolstvo in šport. Sicer pa so v tej vseslovenski manifestaciji združili svoje navdušenje in prizadevanja ter vložili svoje vire najrazličnejši izvajalci - od velikih do malih, formalnih in neformalnih ustanov, društev, klubov, takih, ki jim učenje pomeni temeljno dejavnost, pa do izvajalcev, pri katerih je učenje zgolj stranski pojav njihovega siceršnjega udejstvovanja. Pisano paleto izvajalcev, po njihovih odzivih sodeč že kar 'prijateljev Tedna', je letos sestavljalo nad 370 sodelujočih. Prvi Teden vseživljenjskega učenja v letu 1996 je izpeljalo le 59 izvajalcev in že ta količinski podatek je razveseljiv. Navdušuje pa tudi sestava izvajalcev, ki je dejansko zajela vse generacije in osvetlila vlogo učenja na najrazličnejših področjih javnega in zasebnega življenja.

V formalnih in neformalnih okoljih je bilo prikazanih blizu 1.900 raznolikih možnosti za učenje in izobraževanje, promovirana je bila strategija vseživljenjskosti učenja, marsikje pa so proslavili učne dosežke in izraze ustvarjalnosti ljudi vseh generacij. Z namenom, da se **predstavijo** najširši javnosti in številnim ciljnim skupinam, so izobraževalne institucije, društva in združenja, knjižnice in druge kulturne organizacije, borze znanja, središča za samostojno učenje in mnoge druge ustanove in posamezniki organizirali dneve odprtih vrat, predstavitve izobraževalnih programov in projektov, predavanja, praktične prikaze, razstave in podobno. Udeležence so pritegnili k **sodelovanju** v učnih in kreativnih delavnicah ter jim omogočili preizkuse znanj, izmenjavo izkušenj, veščin in mnenj. Tudi letos je bilo veliko **spremljajočih** prireditev, kot so razstave, kulturni in družabni dogodki, predstavitve knjig, obiski, vodeni izleti in ogledi, srečanja in podobno. Vse več izvajalcev je izpeljalo **informativno-svetovalno dejavnost**, odgovarjali so na vprašanja javnosti po odprtih telefonih prek interneta in pa v neposrednih pogovorih. Posebej velja omeniti dejavnost, ki se je letos prvič pojavila pri večjem številu izvajalcev: podarjali so knjige, učbenike, revije ali pa organizirali knjižne sejme ter prodajo knjig z znatnim popustom. Prvič letos so se uveljavile **zaključne prireditve**, ki so jih izvajalci namenili pregledu spoznanj in izkušenj, zbiranju kritičnih pripomb pa tudi kulturnim dogodkom, s katerimi so zaokrožili enotedensko dogajanje.

Na priporočilo Nacionalnega odbora za TVU, da naj bodo določene prireditve Tedna tematsko obarvane, saj letos praznujemo mednarodno leto starejših, se je odzvala približno desetina izvajalcev.

Navdušuje sestava izvajalcev, ki je zajela vse generacije in osvetlila vlogo učenja na najrazličnejših področjih javnega in zasebnega življenja.

